

Embolio mortal

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que el poeta Bartomeu Barceló i Tortella, sacerdot i missioner paül nascut a Felanitx el 1888, mor a Terrassa el 1973, com també diuen la *Gran Enciclopèdia Catalana* i la Viquipèdia. Segons escriu el 1973 mateix el seu gran amic Camil Geis, el primer autor esmentat a la bibliografia, Barceló i Tortellà –no pas Tortella–, mor a la residència que els pares de la Missió de Sant Vicent de Paül tenen al carrer de Provença, de Barcelona. Camil Geis va tenir l'honor de presidir la concelebració de les exèquies *corpore presente* que va fer la comunitat i va recordar-hi la personalitat literària i humana del sacerdot poeta. Els arxius de la residència barcelonesa dels pares de la Missió de Sant Vicent de Paül confirmen que es mor a Barcelona. A Terrassa, el pare Barceló va desenvolupar la seva darrera acció sacerdotal, exercida a la Ciutat Sanatorial.

Solució aprimada

Simenon escriu a la novel·la *El gat* que quan Émile es va casar amb Marguerite tenia encara l'aspecte d'un galifardeu perquè “no feia gaire que havia començar a encongir-se” (“il n'y avait pas si longtemps qu'il avait commencé à se ratatiner”) *Quaderns Crema*-Lluís Maria Todó escriuen que no feia gaire que havia començat “a aprimar-se”.

La voluntat del Rei, canviada

El Rei d'*A través del mirall* de labutxaca-Salvador Oliva interromp una discussió per evitar que s'allargui. L'autèntic ho fa per evitar que degeneri en una baralla, que s'enverini. (“to prevent the quarrel going on”.)

Ha!

Segons el DIEC2, la interjecció *ha* s'usa per acollir la nova d'una cosa que semblava no poder ésser i, repetida, per a indicar satisfacció, triomf. Moll recorda que, sola, també pot expressar dolor.

Descobert un catalanista catòlic que el 1937, des de París, està convençut que governarà Catalunya

“Estic convençut que sabrem aprofitar l'experiència i la lliçó d'aquesta guerra i d'aquesta revolució”. “Aprofitant i interpretant el sentir dels catalans es pot realitzar una obra meravellosa. És més, cal salvar Catalunya i jo personalment estic disposat a entregar-me a aquesta obra, encara que segueixi tots els sacrificis i encara que requereixi la meua mateixa vida”. “Jo concebo clarament la salvació de Catalunya. I deixa'm que et digui –no ho diré a ningú més– que tinc una fe absoluta en mi mateix i una fe absoluta en el futur. Jo governaré Catalunya!”.

La persona que manifesta per carta aquests convenciments, Carles Eugeni Mascarenyes i Portusach (Barcelona, 1911-Ponce, Puerto Rico, 1968), ho fa en plena guerra civil, exactament el dia 2 de maig de 1937, i des de París. Era llicenciat en dret; no formava part de cap partit; gaudia de la protecció de Joan Estelrich i de la Lliga; havia fundat i presidit, l'abril de 1936, l'Agrupació Universitària Espanyola pro Societat de les Nacions; col·laborava amb el Comitè per la Pau Civil i Religiosa a Espanya, d'arrel catòlica, i es trobava gestant un moviment, Joventut Catalana, destinat a unificar els catalanistes exiliats i a catalitzar i canalitzar un canvi en la trajectòria històrica de Catalunya, un cop expulsats els anarquistes del poder.

La carta l'envia al seu amic de la Facultat de Dret, Ramon Sugranyes de Franch (Cape llades, l'Anoia, 1911-2011), també exiliat durant la guerra civil per catalanista, catòlic i pacifista. Tots dos van promoure a l'exili, durant la guerra civil i els primers anys de la postguerra, una tercera via catalanista unitària que es va demostrar utòpica i que l'historiador Arnau González i Vilalta anomena *La tercera Catalunya*, títol del llibre que ha publicat en Edicions de 1984. El volum reproduceix, entre molts més documents, les 54 cartes de Mascarenyes a Sugranyes, escrites des del 9 d'agost de 1936 fins a l'11 de maig de 1939, i les 35 creuades entre Sugranyes i Joan Estelrich.

Mascarenyes i Sugranyes van formar part dels catalanistes i catòlics que renunciaven a acostar-se als franquistes i que tampoc se situaven al costat dels republicans de la Generalitat de Catalunya –maçons o companys de viatge de l'orde– ni, evidentment, dels anarquistes i comunistes.

Si el jove Mascarenyes veu Catalunya salvada en un futur immediat, amb ell al capdavant, el jove Sugranyes, per la seva banda, pensa que es pot negociar amb el govern rebel de Burgos per evitar la catàstrofe de la invasió militar i que, com diu a Estelrich i Carles Cardó, cal organitzar un desembarcament a la costa catalana que seria “el segon meravellós desembarcament dels grecs a Empúries”, és a dir, promoure una acció armada que capgiri la situació interior. “L'essencial de la idea”, escriu a Estelrich, “és que siguin catalans –organitzats militarment per militars, és clar– però amb el nostre esperit, els que desembarquin”. Sugranyes arribaria a escriure a Cambó incitant-lo a treballar per a fer possible el desembarcament.

Sugranyes i Mascarenyes durant el Congrés Mundial de la Joventut de Ginebra, el 5 de setembre de 1936.

Lluís Bonada